

УДК 342.95 (477)

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-4-9

Казакевич Андрій Олегович,

аспірант кафедри публічного та приватного права

Університету митної справи та фінансів

ORCID ID: 0000-0003-0087-195X

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ ТА ЮРИДИЧНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ТРЕТІМИ ОСОБАМИ, ЇХ ПРЕДСТАВНИКАМИ, ЯК УЧАСНИКАМИ СПРАВИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Метою статті є встановлення теоретико-правових основ та аналіз адміністративного процесуального законодавства України щодо процесуальних питань реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві.

Методологію наукового дослідження будуть становити методи наукового пізнання. До їх числа необхідно віднести: метод системного аналізу, діалектичний метод наукового пізнання, формально-догматичний метод, методи моделювання, метод аналізу та метод синтезу, метод індукції та метод дедукції, та інші методи науки про правильне мислення.

У першому розділі основного матеріалу дослідження статті визначено теоретико-правові основи процесуальних питань реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві. Констатовано те, що теоретико-правові основи даного наукового дослідження базуються на нормах права, принципах права, ролі та статусу третіх осіб, їх представників, як учасників справи в адміністративному судочинстві, порядку набуття та зміни особами статусу відповідного учасника справи, підстав залучення таких учасників справи до їх безпосередньої участі в адміністративному судочинстві.

Другий розділ основного матеріалу дослідження статті присвячений дослідженню нормативного регулювання процесуальних питань реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві. З'ясовано те, що порядок набуття особою статусу третьої особи, як учасника справи, а також правові підстави для залучення представників третіх осіб до складу учасників справи з метою вирішення та розгляду адміністративної справи є різними для кожного із учасників справи (тобто існує окремий та індивідуальний порядок набуття статусу такого учасника справи).

У висновках до статті акцентовано увагу на тому, що законодавцем у Кодексі адміністративного судочинства України поділено третіх осіб, як учасників справи в адміністративному судочинстві, на дві категорії, встановлено спеціальний процесуальний порядок залучення третіх осіб та їх представників до розгляду та вирішення адміністративної справи, передбачено мету залучення третіх осіб та їх представників до розгляду та вирішення адміністративної справи, регламентовано правові підстави та умови залучення третіх осіб та їх представників до розгляду та вирішення адміністративної справи, визначено, що є належним підтвердженням здійснення самопредставництва юридичної особи або суб'єкта владних повноважень, який має статус юридичної особи, в якості третьої особи.

Ключові слова: суб'єкти адміністративного процесу, учасники адміністративної справи, треті особи, представники третіх осіб, суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки, реалізація прав та обов'язків, правове регулювання.

Kazakevych A. O. Procedural issues of the implementation of subjective procedural rights and legal obligations by third parties, their representatives, as participants in the case in administrative proceedings

The purpose of article is to establish theoretical, legal foundations and analyze administrative procedural legislation of Ukraine regarding the procedural issues of the implementation of subjective procedural rights, legal obligations by third parties, their representatives, as participants in administrative proceedings.

The methodology of scientific research will be methods of scientific knowledge. They include the method of system analysis, the dialectical method of scientific knowledge, the formal-dogmatic method, modeling methods, the method of analysis and the method of synthesis, the method of induction and the method of deduction, other methods.

The first section of article defines theoretical, legal foundations of procedural issues of the implementation of subjective procedural rights and legal obligations by third parties, their representatives, as participants in administrative proceedings.

The second section of article is devoted to research of normative regulation of procedural issues of the implementation of subjective procedural rights and legal obligations by third parties, their representatives, as participants in administrative proceedings.

In conclusions to article, attention is focused on fact, that in the Code of Administrative Proceedings of Ukraine, the legislator divided third parties, as participants in the case in administrative proceedings into two categories, established special legal procedure for the involvement of third parties and their representatives in the administrative case, provided the purpose of involvement third parties and their representatives in the administrative case. Also, attention is focused on fact, that the legal grounds and conditions for involvement of third parties and their representatives in the administrative case are regulated. Moreover, it is determined, what constitutes proper confirmation of self-representation of a legal entity or a subject of authority, which has the status of legal entity and has an opportunity to take part in the administrative case, as the third party.

Key words: *subjects of the administrative process, participants of the administrative case, third parties, representatives of third parties, subjective procedural rights and legal obligations, implementation of rights and obligations, legal regulation.*

Актуальність проблеми. Процесуальні питання реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві, є надзвичайно актуальною та важливою темою наукового дослідження в адміністративному процесуальному праві України. Наголошуємо на тому, що тематика наукового дослідження охоплюється теоретичними, правовими, практичними аспектами та базується на сукупності законодавчих норм, принципів адміністративно-матеріального та адміністративно-процесуального права, ролі та статусу третіх осіб, їх представників, як учасників справи в адміністративному судочинстві, порядку набуття та зміни особами статусу відповідного учасника справи, підстав залучення таких учасників справи до їх безпосередньої участі в адміністративному судочинстві. Відзначаємо, що порядок набуття особою статусу третьої особи, як учасника справи, а також правові підстави для залучення представників третіх осіб до складу учасників справи з метою вирішення та розгляду адміністративної справи є різними для кожного із учасників справи (тобто існує окремий та індивідуальний порядок набуття статусу такого учасника справи).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика сутності процесуальних питань реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві стала предметом дослідження у наукових роботах та дисертаційних дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-адміністративістів, зокрема: Кузьменко А.І., Джафарова М.В., Топор І.В., Кихтюк Р.М., Желтобрюх І.Л., Смакович М.І. та інших наукових діячів і юристів-практиків.

Мета дослідження: встановлення теоретико-правових основ та аналіз адміністративного процесуального законодавства України щодо процесуальних питань реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретико-правові основи наукового дослідження. Так доцільним у рамках даного наукового дослідження відзначити результати робіт та висновки, сформовані в дисертаційному дослідженні наукового діяча Кузьменко А.І. за тематикою наукового дослідження «Треті особи в адміністративному процесі», зі змісту якого вбачається, що особливості процесуальних форм реалізації правового статусу третіх осіб в адміністративній справі визначаються юридичною заінтересованістю осіб під час розгляду та вирішення адміністративної справи судом адміністративної юрисдикції. На переконання вченої Кузьменко А.І. встановлено, що суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки третіх осіб відрізняються від прав та обов'язків інших учасників адміністративної справи, із огляду на порядок, процедуру вступу особи в адміністративну справу в адміністративно-процесуальному статусі третьої особи та появи юридичних наслідків, за результатами постановлення судом адміністративної юрисдикції ухвали про вступ у справу третьої особи. За твердженням наукового діяча Кузьменко А.І. відзначено, що правовою підставою для вступу в адміністративну справу особи в адміністративно-процесуальному статусі третьої особи, що заявляє самостійні вимоги на предмет спору, є її особиста заінтересованість, яка обумовлена тим, як рішення суду адміністративної юрисдикції може вплинути на її суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки, за результатами розгляду та вирішення адміністративної справи (позитивний правовий вплив / негативний правовий вплив) [6, с. 9].

Зі свого боку вченою Кузьменко А.І. у дисертаційному дослідженні «Треті особи в адміністративному процесі» дійдено висновків про те, що правове регулювання участі третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору під час розгляду та вирішення адміністративної справи, впливає з наступних теоретико-правових передумов:

– По-перше, треті особи, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, не належать до числа суб'єктів адміністративно-правового спору про право.

– По-друге, третім особам, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, не належить право розпоряджатися об'єктом адміністративного процесу у відповідній адміністративній справі.

– По-третє, треті особи, що не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, не можуть вчиняти процесуальних дій, яких спрямовано на розпорядження спірним об'єктом матеріальних прав та об'єктом адміністративного процесу у відповідній адміністративній справі [6, с. 10].

Водночас у рамках даної тематики наукового дослідження необхідно відзначити роль та значимість особистої участі (самопредставництва) учасника адміністративної справи. Так дана дефініція «самопредставництво» розглядається в адміністративному судочинстві як у «вужькому», так і в «широкому» значеннях. У «вужькому» значенні термін «самопредставництво» розглядається як право особи (фізичної та/або юридичної особи) самостійно здійснювати надані їм суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки. Водночас у «широкому» значенні дефініція «самопредставництво» представляє собою реалізацію суб'єктами адміністративного процесу власних процесуальних прав та юридичних обов'язків у сфері відповідних правовідносин, у судах адміністративної юрисдикції. Зокрема, однак не виключно, до аналогічних теоретико-правових висновків було дійдено вченою Джафаровою М.В. у науковій роботі: «Загальна характеристика інституту процесуального представництва в адміністративному судочинстві України» [1, с. 150].

Відзначаємо, що станом на сьогоднішній день, у адміністративно-процесуальному законодавстві відсутнє єдине тлумачення бачення ролі інституту «самопредставництва» в адміністративному судочинстві, а також порядку реалізації представниками учасників адміністративної справи суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків учасників справи в рамках відповідної адміністративної справи. До аналогічних висновків та результатів дослідження в науковій роботі: «Загальна характеристика інституту процесуального представництва в адміністративному судочинстві України», було дійдено науковим діячем Джафаровою М.В. [1, с. 151].

У свою чергу вченою Джафаровою М.В. у науковому дослідженні «Загальна характеристика інституту процесуального представництва в адміністративному судочинстві України» дійдено висновків про те, що дефініцію «самопредставництво» та термін «представництво» не варто отожднювати та виходити із того, що дані поняття є ідентичними за ознаками. Більш того, в адміністративному процесуальному законодавстві регламентовані норми права, на підставі яких можливо дійти висновків про розмежування дефініції «самопредставництво» та терміну «представництво». Зокрема, однак не виключно, відмінності наведених вище термінів полягають у: правових підставах виникнення даних понять; підтвердженні повноважень осіб, наділених відповідним адміністративно-процесуальним статусом; вичерпному переліку осіб, яких наділено процесуальною можливістю брати участь у розгляді адміністративної справи в статусі «самопредставника», або в статусі «представника» [1, с. 151–152].

Великою Палатою Верховного Суду в постанові від 02 липня 2020 року по адміністративній справі № 9901/39/20 було здійснено правовий аналіз статей 5, 42, 49, 55 Кодексу адміністративного судочинства України, в частині порядку реалізації процесуальних прав та юридичних обов'язків учасниками справи в адміністративному судочинстві (у тому числі третіми особами та їх представниками), зроблено правову позицію та дійдено висновків про те, що отожднення дефініції «самопредставництво» та терміну «представництво», або поєднання двох термінів може призвести до неправильного тлумачення положень Кодексу адміністративного судочинства України, попри той факт, що приписи «самопредставництва» не регламентовані в нормах Основного Закону України, водночас передбачені в адміністративно-процесуальному законодавстві [7].

Колегія суддів Великої Палати Верховного Суду по адміністративній справі № 9901/39/20 у постанові від «02» липня 2020 року зробила правові висновки, згідно із яких встановлено, що в суду не виникатиме питань у частині особистої участі фізичної особи під час розгляду адміністративної справи (її самопредставництва), оскільки така фізична особа має адміністративно-процесуальну дієздатність, користуючись якою, особа реалізує суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки [7].

Зі свого боку Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду в Ухвалі Верховного Суду від «03» лютого 2020 року по адміністративній справі № 160/6823/19 було відзначено, що вирішальним для допуску особи (у тому числі третьої особи) до участі в справі та визнання належно вчиненими будь-яких інших із переліку, передбачених статтею 44 Кодексу адміністративного судочинства України, процесуальних прав є те, що у відповідному законі, положенні чи трудовому договорі (контракті) буде чітко визначене її право діяти від імені такої юридичної особи (суб'єкта владних повноважень без права юридичної особи) без додаткового уповноваження [10].

Разом із цим наведена вище чисельна судова практика судів касаційної інстанції свідчить про те, що належним підтвердженням здійснення самопредставництва юридичної особи або суб'єкта владних повноважень, що має статус юридичної особи (в якості учасника адміністративної справи: третьої особи) є інформаційно-електронні дані, що внесені в Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та відображаються у відповідному розділі про відомості керівників (директорів), підписантів та представників, що діють від імені та в інтересах юридичної особи.

Законодавчі положення наукового дослідження. За приписами частини 1 – частини 2, частини 4 – частини 5 статті 49 Кодексу адміністративного судочинства України законодавцем було здійснено поділ третіх осіб на категорії учасників адміністративної справи, визначено процедуру та порядок залучення третіх осіб під час розгляду адміністративної справи та регламентовано мету залучення таких осіб в адміністративному судочинстві. Зокрема, однак не виключно, діючим Кодексом адміністративного судочинства України:

1. Поділено третіх осіб, як учасників справи в адміністративному судочинстві, на дві категорії, а саме: – треті особи, які заявляють самостійні вимоги, що предмету спору та/або – треті особи, які не заявляють самостійні вимоги, щодо предмету спору [5].

2. В залежності від відповідної категорії третіх осіб, як учасників адміністративної справи, встановлено спеціальний порядок залучення таких осіб до розгляду та вирішення адміністративної справи [5].

3. Визначено мету залучення третіх осіб, що заявляють / не заявляють самостійні вимоги на предмет спору, як учасників адміністративної справи, а саме: захист власних прав, свобод та законних інтересів [5].

4. Залучення третіх осіб, що заявляють / не заявляють самостійні вимоги на предмет спору, як учасників адміністративної справи, здійснюється з їх власної ініціативи та/або у зв'язку із повідомлення суду адміністративної юрисдикції [5].

5. Встановлено процесуальний порядок залучення третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача або відповідача в адміністративній справі, виходячи із позовних вимог позивача в первісній адміністративній позовній заяві та вимог зустрічної позовної заяви відповідача в такій справі [5].

6. Передбачено залучення третіх осіб до розгляду та вирішення адміністративної справи, шляхом постановлення судом відповідної ухвали, в описовій частині якої, регламентовані суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки таких учасників адміністративної справи (процесуальній пам'ятці третьої особи) [5].

Нами додатково акцентовано увагу на тому, що треті особи, які заявляють / не заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та/або їх представники, в особі фізичних осіб, які уповноважені на здійснення самопредставництва юридичної особи та/або самопредставництва суб'єкта владних повноважень (із визначеним статусом юридичної особи) беруть участь у розгляді та вирішенні адміністративної справи, виключно за умови, якщо відомості про уповноважених осіб включені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань із чітким та вичерпним зазначенням інформації щодо наявності функцій самопредставництва юридичної особи та/або самопредставництва суб'єкта владних повноважень (із визначеним статусом юридичної особи) та такі уповноважені особи мають відповідні документи на здійснення функції самопредставництва. Аналогічні правові висновки було сформовано в ухвалі Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від «21» січня 2020 року по адміністративній справі № 2140/1691/18 згідно зі змісту описової частини якої, встановлено наступне:

«Загальні засади державної реєстрації, а також її основні принципи визначені в статті 4 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських

формувань». До них, зокрема, належать обов'язковість та публічність державної реєстрації в Єдиному державному реєстрі» [11].

«З метою забезпечення державних органів достовірною інформацією створено Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (надалі за текстом – «Єдиний державний реєстр», «Реєстр») (ч. 1 ст. 7 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»)» [11].

«Обов'язковому відображенню (реєстрації) в Єдиному державному реєстрі, серед інших перелічених у цій статті відомостей, належать: відомості щодо керівників державних органів і органів місцевого самоврядування як юридичних осіб та осіб, які можуть вчиняти дії від імені юридичної особи, у тому числі: прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (ч. 3 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»)» [11].

«При цьому, відповідно до пункту другого частини першої статті першої цього закону Витяг з Єдиного державного реєстру (надалі за текстом – «Витяг») містить відомості, які є актуальними на дату та час формування витягу або на дату та час, визначені у запиті, або інформацію про відсутність таких відомостей у цьому реєстрі» [11].

«Статус документів та відомостей, внесених до Єдиного державного реєстру, закріплений статтею 10 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», яка, зокрема, визначає, що внесені до Реєстру документи та відомості вважаються достовірними і можуть бути використані у спорі. Якщо ж відомості, що підлягають внесенню до Єдиного державного реєстру, не внесені до нього, вони не можуть бути використані у спорі» [11].

«Отже, відсутність відповідного запису у реєстрі є належним і достатнім (достовірним) підтвердженням відсутності таких відомостей (інформації) для будь-якого державного органу, яким є і суд» [11].

Відзначаємо, що усталена судовою практикою Великої Палати Верховного Суду та/або Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду свідчить про те, що єдиним, належним підтвердженням здійснення самопредставництва юридичної особи або суб'єкта владних повноважень, що має статус юридичної особи (в якості учасника адміністративної справи – третьої особи) є інформаційно-електронні дані, що внесені в Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, та відображаються у відповідному розділі про відомості керівників (директорів), підписантів та представників, що діють від імені та в інтересах юридичної особи.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного наукового дослідження можливо дійти наступних висновків. Нами доведено, що тематика наукового дослідження, яка присвячена процесуальним питанням реалізації суб'єктивних процесуальних прав та юридичних обов'язків третіми особами, їх представниками, як учасниками справи в адміністративному судочинстві, є надзвичайно актуальною та важливою темою наукового дослідження в адміністративному процесуальному праві України. Нами було акцентовано увагу на тому, що тематика наукового дослідження охоплюється теоретичними, правовими, практичними аспектами та базується на сукупності законодавчих норм, принципів адміністративно-матеріального та адміністративно-процесуального права, ролі та статусу третіх осіб, їх представників, як учасників справи в адміністративному судочинстві, порядку набуття та зміни особами статусу відповідного учасника справи, підстав залучення таких учасників справи до їх безпосередньої участі в адміністративному судочинстві. Досліджено, що законодавцем у Кодексі адміністративного судочинства України:

– По-перше, було поділено третіх осіб, як учасників справи в адміністративному судочинстві, на дві категорії, а саме: – треті особи, які заявляють самостійні вимоги, що предмету спору та/або – треті особи, які не заявляють самостійні вимоги, щодо предмету спору. Водночас в залежності від відповідної категорії третіх осіб, як учасників адміністративної справи, встановлено спеціальний порядок залучення таких осіб до розгляду та вирішення адміністративної справи.

– По-друге, визначено мету залучення третіх осіб, що заявляють / не заявляють самостійні вимоги на предмет спору, як учасників адміністративної справи, а саме: захист власних прав, свобод та законних інтересів. Водночас залучення третіх осіб, що заявляють / не заявляють самостійні вимоги на предмет спору, як учасників адміністративної справи, здійснюється з їх власної ініціативи та/або у зв'язку із повідомленням суду адміністративної юрисдикції.

– По-третє, встановлено процесуальний порядок залучення третіх осіб, що не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача, або відповідача в адміністративній справі,

виходячи із позовних вимог позивача в первісній адміністративній позовній заяві та вимог зустрічної позовної заяви відповідача в такій справі. Разом із цим, передбачено залучення третіх осіб до розгляду та вирішення адміністративної справи, шляхом постановлення судом відповідної ухвали, в описовій частині якої, регламентовані суб'єктивні процесуальні права та юридичні обов'язки таких учасників адміністративної справи (пам'ятці третьої особи).

– По-четверте, регламентовано, що треті особи, що заявляють / не заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору та/або їх представники, в особі фізичних осіб, які уповноважені на здійснення самопредставництва юридичної особи та/або самопредставництва суб'єкта владних повноважень (із визначеним статусом юридичної особи) беруть участь в розгляді та вирішенні адміністративної справи, виключно за умови, якщо відомості про уповноважених осіб, включені до Єдиного державного реєстру та такі уповноважені особи мають відповідні документи, зокрема як: наказ (розпорядження) про уповноваження особи на здійснення самопредставництва та/або, наказ (розпорядження) про прийняття на роботу та/або, – трудовий договір (контракт із працівником) та/або, – посадова інструкція та/або, – положення уповноваженої особи та підрозділу підприємства та/або, – витяги з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що містять відомості з чітким та вичерпним зазначенням інформації щодо наявності функцій самопредставництва юридичної особи та/або самопредставництва суб'єкта владних повноважень (із визначеним статусом юридичної особи).

Література

1. Джафарова М. Загальна характеристика інституту процесуального представництва в адміністративному судочинстві України. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 4. С. 148–152. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.24>.
2. Джафарова М. Напрями вдосконалення норм адміністративно-процесуального законодавства, які регламентують інститут процесуального представництва в адміністративному судочинстві України. *Право і суспільство*. 2019. № 2. С. 114–119. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/4885> (дата звернення: 04.12.2023).
3. Желтобрюх І. Сторона справи як учасник адміністративного процесу. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 3. Т. 1. С. 133–137. URL: <https://nvppp.in.ua/index.php/vip2-2019/2-uncategorised/66-naukovij-visnik-publichogo-ta-privatnogo-prava-3-tom-1> (дата звернення: 04.12.2023).
4. Кихтюк Р. Правові засади процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2019. 251 с.
5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV : станом на 04.11.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 04.12.2023).
6. Кузьменко А. Треті особи в адміністративному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2017. 20 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d17b5133-1b58-4a7f-989f-52810fae691d/content> (дата звернення: 04.12.2023).
7. Постанова Великої Палати Верховного Суду по адміністративній справі № 9901/39/20 від 02.07.2020 р. Джерело ЄДРСР України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90355817> (дата звернення: 04.12.2023).
8. Смокович М. Системний аналіз норм національного законодавства, які регулюють представництво в адміністративному процесі. *Правова позиція*. 2020. № 2 (27). С. 48–53. DOI <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-2.8>.
9. Топор І. Теоретико-правова характеристика процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2014. 25 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/2103> (дата звернення: 04.12.2023).
10. Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду по адміністративній справі № 160/6823/19 від 03.02.2020 р. Джерело ЄДРСР України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87363581> (дата звернення: 04.12.2023).
11. Ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду по адміністративній справі № 2140/1691/18 від 21.01.2020 р. Джерело ЄДРСР України. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87079994> (дата звернення: 04.12.2023).

References

1. Jafarova, M. (2020). Zahal'na kharakterystyka instytutu protsesual'noho predstavnytstva v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy [General characteristics of the institution of procedural representation in the administrative justice of Ukraine]. *Entrepreneurship, Economy and Law*, no. 4, pp. 148–152. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.24> [in Ukrainian]
2. Jafarova, M. (2019). Napryamy vdoskonalennya norm administratyvno-protsesual'noho zakonodavstva, yaki rehlementuyut' instytut protsesual'noho predstavnytstva v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy [Directions for

improving the norms of administrative-procedural legislation that regulate the institution of procedural representation in the administrative judiciary of Ukraine]. *Law and society*, no. 2, pp. 114–119. Retrieved from: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/4885> [in Ukrainian]

3. Zheltobryukh, I. (2019). Storona spravy yak uchasnyk administratyvnoho protsesu [The party to the case as a participant in the administrative process]. *Naukovyy visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*, no. 3, pp. 133–137. Retrieved from: <https://nvppp.in.ua/index.php/vip2-2019/2-uncategorised/66-naukovij-visnik-publichno-go-ta-privatno-go-prava-3-tom-1> [in Ukrainian]

4. Kykhtyuk, R. (2019). Pravovi zasady protsesual'noho statusu storin v administratyvnomu sudochynstvi [Legal principles of the procedural status of the parties in administrative proceedings]. *Candidate's thesis*. Kyiv. [in Ukrainian]

5. Kodex administratyvnoho sudochinstva Ukraini [The Code of Administrative Proceedings of Ukraine]. 2005. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20050706#Text> [in Ukrainian]

6. Kuzmenko, A. (2017). Treti osoby v administratyvnomu protsesi [Third parties in the administrative process]. *Candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from: <https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d17b5133-1b58-4a7f-989f-52810fae691d/content> [in Ukrainian]

7. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 02 lypnya 2020 r. u spravi No. 9901/39/20 (2020). [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court of July 02, 2020 in case No. 9901/39/20]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90355817> [in Ukrainian]

8. Smokovich, M. (2020). Systemnyy analiz norm natsional'noho zakonodavstva, yaki rehulyuyut' predstavnytstvo v administratyvnomu protsesi [Systematic analysis norms of national legislation regulating representation in the administrative process]. *Legal position*, no. 2 (27), pp. 48–53. DOI <https://doi.org/10.32836/2521-6473.2020-2.8> [in Ukrainian]

9. Topor, I. (2014). Teoretyko-pravova kharakterystyka protsesual'noho statusu storin v administratyvnomu sudochynstvi [Theoretical and legal characteristics of the procedural status of the parties in administrative proceedings]. *Candidate's thesis*. Odesa. Retrieved from: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/2103> [in Ukrainian]

10. Ukhvala Kasatsiynoho administratyvnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 03 lyutoho 2020 r. u spravi No. 160/6823/19 (2020). [Decision of the Supreme Court of the Administrative Court of Cassation of 03 February 2020 in case No. 160/6823/19]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87363581> [in Ukrainian]

11. Ukhvala Kasatsiynoho administratyvnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 21 sichnya 2020 r. u spravi No. 2140/1691/18 (2020). [Decision of the Supreme Court of the Administrative Court of Cassation of 21 January 2020 in case No. 2140/1691/18]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87079994> [in Ukrainian]